

ŽUPSKE SESTRE

Izvanredni slučajevi

Mislimo, da smo se, što se tiče problema župskih sestara, dotakli uglavnom svega važnijega. A sve to, na svoj način, »mutatis mutandis«, vrijedi i za sestre po drugim duhovnim kućama, zavodima i institutima: u kurijama i svećeničkim domovima, u sjemeništima, u crkvenim uredima, u samostanima. Samo, za samostane to sigurno nitko ne će smatrati idealom: gdje red ima dovoljno braće lajka, treba bezuvjetno isključiti žensku, i sestarsku, posluhu, pa makar ona bila ekonomičnija i otmjenija od muške.

Situacija je inače u komunitetima u koječemu lakša i jednostavnija nego na župama, ali u koječemu i teža i komplikovanija.

Lakše je, obično, u takvim kućama osigurati sestrama odličan smještaj i neki klauzurni uređaj. Dadne im se jedno krilo zgrade i poseban ulaz; naprave se pregrade u kući. Lakše je regulirati i pravne, poslovne, materijalne odnose. Lakše je providjeti i sestarskim duhovnim potrebama: dati im ispovjednika, urediti, što je potrebno, za pouke i rekolekcije. Lakše je provesti i separaciju. Treba samo dosljedno insistirati, da sa sestrama ima posla jedino starješina, rektor, ekonom, — a i on samo preko predstojnice, — nitko drugi.

I kontinuitet u takvim kućama rijetko kada će doći u pitanje: ugovore tada sklapaju i odluke o aranžmanima donose, uglavnom, više crkvene ili redovničke instancije, pa ne će lako doći do samovoljnih gesta ni do kriza, pri svakoj osobnoj promjeni u svećeničkom statusu na terenu.

Ali zato je u zavodima teže izbjeći jednostranost sestarskoga djelokruga i dati sestrama i neku perspektivu direktnog pomoćnog apostolskog rada. Redovito su sestre u komunitetima više izolirane nego u župskim dvorovima. Moraju i biti, osobito u sjemeništima i samostanima. Treba paziti, da svoje kućaničke poslove, po sobama i odajama, obavljaju samo u vrijeme, kad u njima nema pitomaca i redovnika, a i to jedino, kad je prijeka potreba, i periodički: postelje valja da sami daci i redovnici sebi spremaju i uređuju. Separacija sestara i alumna treba da bude što potpunija i stroža, osobito gdje se radi, i s jedne i s druge strane, o mladem svijetu. Izolacija je sestara tu neizbježiva. Parirati joj valja na drugi način: razvijanjem ljubavi prema idealima instituta, kojemu sestre služe. U sjemeni-

štima, na primjer, sviješću, da i one imaju aktivna udjela u praktičnom rješavanju toliko za Crkvu važnoga problema podizanja i formiranja dobrih svećeničkih svanja, pa prema tome i u stvaranju preduvjeta za napredak i razmah Kraljevstva Božjega i slave Božje, odnosno spasavanja duša. A drugdje barem duhovnim vezanjem za crkveni i liturgijski život, koji se prislanja uz taj institut, crkvu ili, barem, grad.

Otvorena pitanja

Iza svega, što smo ovdje rekli, i odviše je jasno, da ovaj problem ima i svoja još otvorena pitanja. Jedno prije svega. Treba mu dati auktoritativan okvir. Treba ono, što smo rekli, kodificirati. Stvorena je, »via facti«, jedna nova forma u crkvenom životu, delikatna i puna problema, svaki dan aktualnija i akutnija; mora joj Crkva dati barem glavne i opće smjernice. Po našem mišljenju prilike su za to zrele. Problematika je uočena. Valja joj naći soluciju. Najbolje: interdijecezansku. Jednim pravilnikom, što bi ga izdao Episkopat; na osnovu elaborata posebne komisije, koja bi materiju još jednom temeljito proučila, pribravši prije mišljenja, prijedloge i dokumentaciju sa terena: od Ordinarijata, svećenika, koji kod sebe, drže sestre, redovničkih družbi, ženskih i muških, sjemenišnih uprava. U pojedinosti ne bi, valjda, trebalo, barem zasad previše ulaziti, — u tom pogledu bolje je pričekati na dalju evoluciju i nova iskustva, — ali bi zato trebalo jasno i nedvoumno postaviti načelne principe, norme, kaucije. I trebalo bi stvar, u kakvoj god formi, učiniti oficijoznom i službenom, — barem poluslužbenom, — pa je staviti pod kompetenciju i nadzor viših crkvenih vlasti. One bi morale, nakon preliminarnog ispitivanja uvjeta i okolnosti, odobravati svaki novi slučaj dovođenja sestara na župu, u zavod, u samostan, predstaviti i preporučiti sestre vjernicima ili komunitetu pri dolasku, — možda i uz malu svečanost, — voditi evidenciju i statistike s toga područja, stajati u kontaktu sa ženskim redovničkim družbama, koje se u tom angažuju, periodički vizitirati sestre na takvim pozicijama, brinuti im se za ispovjednike i duhovnike, te za neke, makar skupne, rekolekcije po zgodnijim centrima, a eventualno i za duhovne vježbe. Problem je, po svemu značenju i posljedicama, očito prerastao okvire čisto privatne inicijative!

A možda bi se to moglo učiniti i na široj bazi: općim reguliranjem novih aktivnosti ženskih redova i družbi u našim

stranama. Jer ima na tom području još koješta otvoreno. Trebalo bi, na primjer, konačno likvidirati i problem eksklaustriranih sestara, u civilnim službama: zapravo njegove ostatke, jer su družbe, zadnjih godina, mnogo takvih sestara već ili pokupile u samostane ili sekularizirale. A po našem mišljenju valjalo bi jedamput izvesti na čistac i danas već dosta proširenu praksu, da u svijetu, privatno, stanuju, u civilnim službama i u civilnom odijelu, ne samo starije sestre, koje su protiv svoje volje morale ostaviti samostan, nego i nove, mlade, sestre, koje izlaze iz novicijata. A to je, u najmanju ruku, stvar, koja nigdje nije predviđena kanonima i posve je tuđa tradiciji i konstitucijama zatvorenih, samostanskih, redovničkih družbi, a svakako i stvar vrlo delikatna i problematična, pa bi valjalo prema njoj zauzeti stanovište, odnosno ishoditi o njoj mjerodavan pravorijek i odluku Crkve. Ne može nitko na svoju ruku zatvorene redovničke družbe pretvarati u, faktične, sekularne institute, koji imaju posve drugu svrhu, sistem, odgoj.

Rekapitulacija

Ako treba rekapitulirati glavnu misao iz ovih članaka, mi ćemo to učiniti tako, da još jednom naglasimo ono, na što smo u njima još od početka aludirali: centralnu ideju »župskih sestara«.

Nije ona u tome, da župnicima osigura usluge u domaćinstvu i da skine s njih brigu za župsku ekonomiju, — to je posve sekundaran, sporedan momenat; — ona je u tomu, da ustanovu ženskog redovništva što više proširi, u sve naše krajeve, i da njom, još više indirektno, molitvom i posvećenjem, nego direktno, pomoćnim apostolatom, oplodi, intenzivira, profini i produbi kršćanski vjerski život i našu svećeničku pastoralnu praksu.

To valja prije svega osigurati. Sestre moraju na župama živjeti sveto i pobožno, i moraju svoju vjeru i pobožnost prenositi na masu vjernika: i dobrim primjerom, i vanjskom aktivnošću, u službi apostolatu i milosrđu.

A to opet traži i svoje asketske, organizacijske i tehničke preduvjete. Preduvjete osobne i realne. Gdje njih nema, nema mjesta ni sestrama »Ut quid terram occupant?« (Luk. 13. 7.).

Dobro je duša, interes je duhovne pastve u župi, i u ovoj stvari, najviše zakon, »suprema lex«. Prednosti, koje od toga imaju župnik i sestre, prvotno su duhovne naravi; nijesu osobne ni zemaljske. U osobnom pogledu nameću im samo nove žrtve.

Župnik se, dovede li na župu sestre, mora pomiriti s tim, da mu valja biti još bolji nego prije: da sestrama svijetli dobrim primjerom, a ne da ih sablažnjuje svojom mlakošću; da još više pazi na red i čuva rezidenciju; da se odrekne koječega u svojoj kućnoj komociji i osobnoj neovisnosti. A sestre izlaze na župu, ne da se oslobode discipline, askeze i rada, nego da sve to vrše još s puno više odgovornosti, i za sebe, i za druge, i u puno težim okolnostima: uz dodatak apostolata i u njegovu znaku.

Ako župnik nije spreman, da u tom, idealnom, smislu primi »župske sestre«, ako nema nikakva razumijevanja za raison redovničkog života, onda niti treba da ih traži, niti treba, da mu in tko šalje. Redovnička starješinstva tereti s te strane velika odgovornost pred Bogom. Ali je zato i njihovo diskreciono pravo, da o tom odlučuju i da prije odmjere sve okolnosti.

A od sestara valja slati na župe samo one najbolje i najprokušanije. Nije svatko za to. »Župske sestre« valja da budu elita družbe ili reda. Štogaod im manjka od vanjske, formalne, discipline, valja da nadoknade onom nutarnjom, dragovoljnom.

I još nešto! I svećenike i sestre valja za to odgajati. Valja ih unaprijed upozoravati i na probleme, i na poteškoće, i na pogibli, i na obveze. Sestre u novicijatu, ali i kasnije, valja i školovati i osposobiti ja tu vrst apostolata. I posebnim predavanjima i tečajevima! Skupnim: za članice raznih družbi. Uvijek će biti u svakom kraju sestara raznih denominacija po župama. To je najprirodnije, ali i najbolje. Sili družbe na širinu, na kooperaciju i koncentraciju, na izmjenu iskustava, ali i na zdravu emulaciju. I dolje na terenu. I u pitanjima duhovnog odgoja i života. Gdje je samo jedan red ili družba, uvijek je opasnost, da se zaleži i okameni. Bogoslove opet valja, u doba studija, sustavno upoznavati sa raznim vidovima ovoga problema i kazivati im, što će im, budu li na župi sa sestrama, biti dužnost i na što će morati da posebno paze.

Da svršimo! Ideja je »župskih sestara«, — prije svega u okolnostima, kakve su naše, — mi ponovo ističemo, dobra i pozitivna, pa i providencijalna. Ali je valja i dobro primijeniti.

Ako se za početak ne može sve učiniti, mora se, odmah, učiniti barem ono bitno. Bez toga neka se nikomu ne daju sestre! I, gdje toga nema, neka se odmah povuku! I, — tendirati se mora prema idealu. I u moralno-pastoralnom, i u organizaciono-tehničkom pogledu!

Dr ČEDOMIL ČEKADA